

A HALÁSZAT MINDEN ÁGAZATÁT FELÖLELŐ SZAKLAP.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET ♦ ♦ SZERKESZTI: UNGER EMIL DR

:: Kéziratok és szakkérdések ::
a szerkesztőség címére küldendők.

Előfizetési díjakat és hirdetések az
Országos Halászati Egyesület
(Budapest, V. ker. Kossuth Lajos-tér 11.
:: II. emelet 213.) fogad el. ::

Szerkesztőség: Budapest,
II., Herman Ottó-út 15. sz.

M. Kir. Halélettani és Szenny-
vízisztitító Kísérleti Állomás

MEGJELENIK EGYELŐRE MINDEN HÓ KÖZEPÉN.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nemtagoknak előfizetési díj: {
Egész évre 12 pengő.
Fél évre 6 pengő.
Külföldre egész évre 16 pengő.
Állami alkalmazottaknak 50%-os kedvezmény jár.

HALÁSZAT—(FISCHEREI)

FACHBLATT FÜR DIE GESAMTINTERESSEN DER FISCHEREI
Organ des Ungarischen Landes Fischerei Vereins Budapest.

:: Verantwortlicher Redakteur: ::
Dr Emil Unger.

:: Administration: Ungarischer ::
Landes Fischerei Verein,
BUDAPEST,
:: Kossuth Lajos-tér 11. II. 213. ::

Redaktion: Kgl. Ung. Ver-
suchsstation für Fischerei-
biologie und Abwässerbe-
seitigung, Budapest,
II., Herman Ottó-út 15. sz.

TARTALOM: Felhívás. — Valaszok „Halászatunk rendezése“-re. I—V.-ig. Egy eddig kevésbé ismert halbetegségről Papp A. — Hal-
pusztító madarak és írtásuk dr. Keller O. — Ujdonságok — Vegyesek — Társulatok — Egyesületek — Árjegyzékek — Hirdetések.

INHALTSANGABE FÜR DAS AUSLAND: Das Ordnen unserer Fischerei. — Über die Ichthyophthirius-Krankheit — Fisch-
fressende Vögel und ihre Vertilgung. — Gesellschaften und Vereine. — Neuigkeiten — Fischpreise. — Annoncen.

Szabadvizi halászkok napja.

A hivatásos szabadvizi halászkok körében fölmerült az az óhaj, hogy a természetes halászati halvédelmének hatályosabbá tétele céljából vitéz Szurmay Sándor báró úr öccsellenciája által előterjesztett javaslatok, s az ezekre válaszképpen beérkezett és lapunk jelen számában olvasható észrevételek megbeszélésére és álláspontjuk élőszóval való kifejtésére az érdekelteknek alkalom adassék. Lapunk szerkesztősége ezt az óhaj teljesen magáévá tette, mert valóban szükséges, hogy az Országos Halászati Egyesület válaszmánya minden oldalról tájékozást szerezzen, mielőtt a halvédelem hatályosabbá tétele ügyében a földművelésügyi miniszter úr öccsellenciája elé javaslatot terjeszt.

A szerkesztőség az illetékes egyesületi és szak-
körökkel történt megállapodás eredményeképpen ez úton felkéri a szabadvizi halászati érdekeltségeket és az ilyen vizek bérlőit és hivatásos halászeit, úgy a Tagtársakat, mint azokat is, akik egyesületünknek nem tagjai, hogy f. évi május hó 30-án, hétfőn délután négy órakor Buda-
pesten II., Herman Ottó u. 15. sz., IV. pavillon földszint tartandó közös megbeszélésen minél számosabban megjelenni szíveskedjenek. E megbeszélésen jelen lesz az Országos Halászati Felügyelőség, a m. kir. Halélettani Kísérleti Állomás és az Országos Halászati Egyesület vezetősége is.

Kérem a résztvenni szándékozók, hogy e szán-
dékukat nevük, foglalkozásuk és lakcímük megjelölésével az alábbi címre legkésőbb f. hó 28.-ig egyszerű levelező lapon közölni szíveskedjenek.

Budapest, 1938. május hó 15.-én.

dr. Unger Emil
egyetemi magántanár,
a Halászat szerkesztője.

Budapest, II., Herman O. út 15.

Halászatunk rendezése.

— I. Válasz. —

Vitéz báró Szurmay Sándor Úr öccsellenciája fenti címen lapunk áprilisi számában közreadott és az O. H. E. évi rendes közgyűlésén ismertetett és megvitatott indítványára vonatkozólag az alábbiak szíves közlését kérem:

A legelső, ami azt hiszem minden érdekeltnak szem-
betűnt, ha az indítványt meghallgatta és figyelmesen átolvasta, az volt, hogy az újabb tilalmakkal és halászati korlátozásokkal járó összes terheket halászbérlők és halászok vállára kívánja rakni anélkül, hogy a tervezett korlátozások folytán előállható és egyáltalán nem bizonyos előnyökről az áldozatot hozókat valami úton-módon biztosítaná. Mert a kétéves próbaidő alatt, amikor a zsákmány mennyisége a tilalmak és korlátozások folytán kétségtelenül kevesebb lesz, az eddig érvényben volt törvényes rendelkezések ismerete alapján bérbevett vízterület bérösszegét a bérbeadó társulat minden bizonnyal hiány nélkül követelni fogja. Kétséges, vajjon a megcsappant zsákmányból képes lesz-e ezen idő alatt a halászbérlő bérfizetési kötelezettségének eleget tenni, meghagyván halászsainak eddigi fizetéseit. Vagy pedig terheit a halászkokra is áthárítva, annak az eshetőségnek tegye ki magát, hogy legjobb halászsai hagyják cserben, éppen mert munkájukért nem képes az eddigi bért megfizetni? Ha pedig történetesen részes halászkokkal dolgozik, bérük automatikusan csökkenni fog a kétévi próbaidő alatt, minek az lesz a következménye, hogy ezek a halászkok ott fogják hagyni mesterségüket, és gazdájuk kereshet

más, igénytelenebb embereket, akikért azután a tervezett felelősséget bajosan vállalhatja. De ha a bérbeadó társulatokat sikerülne, mondjuk, az Országos Halászati Felügyelőség közbenjárásával a kétévi próbaidő tartamára rávenni arra, hogy a nagyobb fokú korlátozásokra való tekintettel engedjék el a fizetendő bérösszegnek egy részét, semmi esetre sem hiszem azt, hogy ez az engedmény oly mérvű lehetne, hogy abból a halász-bérlő halászáinak is juttathatna. Az említett közbenjárás, esetleg kényszer, (mire ugyan törvényes alap nincsen) alkalmazása a társulatokkal szemben szerény véleményem szerint igazságos lenne, mert hiszen a bérlőre még a tönkrejutás veszedelme is leselkedik a kétéves próbaidő alatt, míg a társulat vízterülete a szigorúan végzett halóvás révén csak növekedhet értékben, minek az eddiginél még jobb, magasabb bérösszeg elérése lehet eredője. A tönkrejutás természetesen csak azokat fogja fenyegetni, kik kellő anyagiak híján becsületesen és szigorú pontossággal fogják a rendelkezéseket betartani. De hiszen az ilyen bérlőkkel szemben az eddigi törvény is untig elég megszorítást tartalmazott, míg a lelkiismeretleneknek úgy sem lehet elég szigorú törvényt hozni. Csak példaképpen említem meg, hogy láttam már piacon nyíltan árusítani nem tógazdaságból származó pontyivadékat „hosszikárász-keskenykárász“ felkiáltással. És ha már a piacoknál tartunk, meggyőződésem, hogy ezek legszigorúbban vett tőkeletes ellenőrzése gátat vehetne nemzeti vagyont képező halállományunk ellen elkövetett mindennemű visszaélésnek. Meglepetésszerű gyakori bárkavizsgálat pedig diadalra vihetné azt az elvet, mely szerint csak törvényes méretű hal kerülhet ki a vízből. Itt azonban nem elegendő kizárólag az erre jelenleg hivatott állami közbiztonsági szervekre támaszkodni, mert a legtöbb rendőr, csendőr és pénzügyőr még a halfajtákat sem ismeri, nemhogy különbséget tudna tenni, vajjon az előtte lévő hal az illető faj ivadéka-e, vagy pedig más kisművésű halfajta. De sokféle igénybevétele mellett nem is kívánható, hogy a halakkal oly intenzíven foglalkozzék, ahogy erre a szakszerű ellenőrzés szempontjából szükség lenne. Tehát e fentemlített közegektől komoly ellenőrzést várni nem is lehet, hanem erre a célra külön szakemberekből álló ellenőr-gárda lenne szervezendő, kik pártatlanul és szigorúan végezhetnék az ellenőrzés kényes munkáját. Mert csakis itt, ennél a pontnál (beraktározott és piacra vitt halaknál) lehet a dolgot gyökerénél megfogni és kideríteni azt, kik nem tartják be a törvény betűit és kik azok, akiket drákói szigorral kell sújtani, esetleg mesterségük folytatásától eltiltani, mint ahogy ezt a javaslat igen helyesen kilátásba helyezi. És ha majd a következő és szigorú ellenőrzés a lelkiismeretlen halpusztítóknak kedvét fogja venni üzemük további folytatásától, a kedvüket el nem vesztő rabló halászokat pedig kényszeríteni fogják szakszerűtlen munkálkodásuk abbahagyására, akkor kerülhet sor a javaslat által kilátásba helyezett paradicsomi állapotok megvalósítására a halóvás terén. Legelső követelmény tehát minden üzemszakaszra és nyílt vízre megfelelő szakképzett és a halóvást garantáló bérlőt állítani, őt minden lehető módon arra segíteni, hogy okszerűen gazdálkodhassék. Segítesen elsősorban a 10 évnél hosszabb bérlési időt és érdekeinek a piacon való megvédését értem.

Ennyit kívántam elmondani a hivatásos halászok-ról általában, míg a következőkben a sporthorgászok megszabályozásának kérdésével igyekszem foglalkozni. Itt szigorúan elrendelendő volna, hogy csakis azok a sporthorgászok kaphassanak állami halászejegyet,

akik be tudják bizonyítani, hogy belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályokkal működő sporthorgász egyesületnek tagjai. A területengedélyt a halászatra jogosulttal történt előzetes megállapodás alapján egyesülete állítsa ki az igénylő sporthorgásznak, kiért azután a felelősséget vállalnia kellene. Mert ha javasoljuk, hogy az alkalmazott halász visszaéléseiért a bérlő feleljen, akkor az igazságosság azt követeli, hogy a sporthorgászt is feleljen valaki. Nagyon helyesen vonja a javaslat egyazon elbánás alá tartozónak a sporthorgászt a hivatásos halással, de én ezen túlmenőleg még sokkal szigorúbb elbánás alá vonnám a halóvás ellen vétő sporthorgászt, mint a hivatásos halászt. Igazságosnak tartanám a szigorúbb megtorlást már csak azért is, mert a sporthorgászt, mint az elnevezése is mutatja, nem kenyérkereső foglalkozás, hanem szórakozás, időtöltés, legtöbbször pihenés, míg a halásznak megélhetési forrás a halászat. Viszont ugyanakkor, amikor a sporthorgász a zsákmányt magával vive eltűnik az ellenőrzés számára, addig a halász akár parti tanyáján, akár a piacon árusítás közben bármikor megfogható, és így a korlátozásokkal szembeni vétkeisége megállapítható. Például én halászáimmal a törvényes méreteket mindenkor szigorúan betartattam, sőt ezen túlmenőleg a nemes pontyokat csak egy kilós súlyban engedtem kifogni. Sporthorgász engedélyeseim közül néhányan, sajnos még a törvényes méreteket sem tartják be. Halászáim ezt látva igen gyakran azzal érvelnek, ha kisebb pontyot csempésznek a beszolgáltattottak közé és ezért szidást kapnak, hogy a sporthorgászoknak még az ivadékat is ki szabad fogniok, az ő halukból pedig ha csak egy centi hiányzik, már nem veszem át. Magam is találtam jó párszor az év tavaszán behelyezett ivadékat sporthorgászoknál, mire rendesen az a védekezés, hogy nagyobb nincs a tóban, zsákmány nélkül meg csak nem mehetnek haza. Egy esetben pedig egész egyszerűen az volt a válasz, hogy ha ezeket visszaereszti (t. i. az ivadékokat) mit eszik vacsorára! Hála Istennek ilyen sporthorgászunk nem sok van, és ezt nem is azért említem, hogy általánosítsak, de kellő kioktatás és intenzív egyesületi élet mellett még szórványosan sem szabad ily eseteknek előfordulniok, különösen ott nem, ahol az alkalmazott részes halászoknak annyira szemük előtt folyik le a visszaélés. Egy-két ilyen eset előfordulása az egyszerű halászkorlatnál igen erős visszahatóst szül, melynek következménye az, hogy halóvást célzó értelmeim falra hányt borsó gyanánt hatnak halászáimnál.

A javaslat a halóvást célzó intézkedéseket „a Balatonon kívül meglévő kereken százezer holdnyi szabad vizeinkben“ kívánja megvalósítani. Ebből arra következtetek, hogy a Balatont az újabb tilalmi intézkedések alól mentesíteni kívánja a javaslat. Efölött legkevésbé sem csodálkozom, hiszen a Balaton Halászati Társulatnak hosszú lejáratú szerződése van és így mi sem áll az okszerű gazdálkodásnak útjában. Bár a Velencei-tó bérlői hasonló kedvező bérleti szerződéssel nem dicsekedhetnek, mégis igazságosnak tartanám, ha a tó halászata ugyancsak mentesülne a korlátozó tilalmak alól. Azokra a körülményekre, melyek ezt a kívánságomat indokoltá teszik, a következőkben kívánok kitérni.

A legelső ilyen körülmény a tó legszorosabb értelemben vett zárt víz jellege. A második körülmény a nagy kiterjedésű nádasok miatt fennálló helyzet. A nád erdő kiterjedése oly méretű, hogy a tó egész halállományának búvóhelyet nyújt. Viszont amennyire védelmet nyújt a tó növényzete a halállománynak, éppen ily mértékben gyakran veszélyezteti életét is, a nádasokban leg-

nagyobb mértékben bekövetkezhető oxigénhiány miatt. Ezzel kapcsolatban adódik a harmadik olyan körülmény, mely indokolatlanná teszi azt, hogy a tó halállományát a törvényes méretek betartásán kívül más tilalmi intézkedéssel védjük. Erre a három körülményre bővebben kitérve megállapíthatjuk, hogy érvényben lévő kitűnő halászati törvényünk is módot nyújt arra, miszerint az ilyen tavaknál az okszerű gazdálkodás érdekében a halászatot gátló intézkedések szigorú csökkentessék. A törvény intenciói szerint tehát a Velencei-tóban úgy gyakorolható a halászat, mint a zárt vizekben. Ez még akkor is így lenne helyénvaló, ha nádasok nem nyújtanának védelmet a halállományoknak. Hogy a korlátozó intézkedések elhagyása a tó mai állapotában mennyire indokolt, arra csak azt hozhatom fel, hogy novembertől márciusig csaknem minden évben szünetel a halászat, s ebben az időpontban csak akkor eredményes, ha a tél huzamosabb ideig tartós fagyokat biztosít, melynek következtében a tó vize a nádasok között megromlik, oxigénhiány áll be és így a halak rejtekhelyüket elhagyva, oly területekre kényszerülnek kitódúlni, ahol hálóval megfoghatók. Ez az eshetőség az 1928/29 tele óta még nem következett be. Ezen a említett télen viszont a kitermelt mennyiség kétszerese pusztult el, mégis a következő év oly jó halfogási lehetőségeket nyújtott, melynek eredménye a legjobb éveket is felülmulta. Éppen a kiterjedt nádasok okozzák végül azt, hogy a felfüggesztett hat hetes tilalmi idő alatt az egész évi pontymennyiségnek alig 10 %-át sikerül csak kitermelni, természetesen kizárólag húzóhálóval, ami azt mutatja, hogy a tó pontyállományának lényeges hányada még ívás céljából sem kénytelen elhagyni a rejtekhelyét képező nádasokat. *Ma használt törvényes halászeszközökkel a tó halállománya nemcsak, hogy ki nem írható, de még a szükséges mértékben sem gyéríthető.* Nincs lehetőség arra, hogy a fogyasztásra megérett halállomány évenként kitermelhető legyen. A halaknak úgy egymás, mint táplálékuk közötti egyensúlyát kizárólag természeti tényezők szabályozzák. Ezek közül a főhelyet a tóban aránylag elég gyakran előforduló oxigénhiány foglalja el. A már fentebb említett 1928/29 évi téli és 1933 év nyarán bekövetkezett oxigénhiányok a tó ragadozóit csaknem teljesen kipusztították. Ennek dacára ma már ott állunk, hogy inkább kívánnánk egy újabb oxigénhiányt a csukák gyérítése szempontjából, mint azt, hogy e falánk ragadozó ívása alatti fogása tilalmaztassék és ezzel rohamos elszaporodása még nagyobb mértékben mesterségesen elősegíttessék. Kizártnak tartom, hogy bárki, aki a tó haléletlani viszonyait ismeri, arra az álláspontra helyezkedhetnék, mely szerint a csuka elszaporítását tűzné ki céljául, a tóban élő szelíd természetű halállomány rovására. Ennek ugyanis nagyon könnyen az lehetne a következménye, hogy a csuka elszaporodna és a szelíd halfajtákat felfalná. Kérdés most már, hogy oly mértékben képes lenne-e elszaporodni, hogy évi kitermelt mennyisége és ennek értéke elérné az eddigi eredményeket. Részemről ezt a lehetőséget nem tudom feltételezni, de ha mégis bekövetkeznék, akkor két eshetőséggel feltétlenül számolni kellene. Az egyik az, mely a csuka túlszaporodásával egyidejűleg állna elő, hogy a *nagy tömegű csukának nem lehetne piacot találni* és így az eddig többfajta hal értékesítéséből nyert összeget a túlkinálat miatt csak igen nyomott áron értékesíthető csuka ellenértéke meg sem közelíthetné. Másik eshetőség az, amely pár évi — a jövedelmezőség szempontjából eredménytelen — csukagazdálkodás után feltétlenül bekövetkezne, hogy a tó vize megromlana és az agyonvédett

csukaállomány, *mely a pontynál igen sokkal kényesebb természetű, oxigénhiány következtében egyik napról a másikra teljesen kipusztulna.* Az ennek bekövetkeztével előállott helyzetet azt hiszem felesleges bővebben fejtegetnem, mert nyilvánvaló, hogy az ilyképpen üresen maradt víz összes eltartóftjai szájából kiesne nemcsak a remélt kalács, de a sovány falat kenyér is.

Tóth Kálmán.

II. Válasz.

Vitéz báró Szurmay Sándor kegyelmes úrnak a „Halászat“-ban közölt cikkéhez az alantiakban legyen szabad hozzászólnom.

Általánosságban azt kell kiemelnem, hogy a javaslat legfőbb vonatkozásaiban a sporthorgászat érdekei mellett szól, több esetben a halászat kárára, ami miatt a halászat nagyobb jelentőségénél fogva véleményem szerint nem támogatható teljesen. A szabályozott folyómedrekben a javaslatban foglaltak csak igen kevés javulást jelentenének, nevezetesen ami a tilalomra vonatkozik, azért, mert az általános tilalom mellett is leromlott a halállomány ép úgy a tilalom által védett halaknál, mint a nem védetteknél egyformán. Erre való tekintettel mindig az általános tilalom teljes megszüntetésének voltam szószólója. A legkisebb méretek alkalmazása eddig nem védett halaknál ép úgy nem lesz betartva legtöbb esetben, mint ahogy nem tartották be eddig sem — különösen kis halászok — a most védett halak legkisebb méreteit sem, mert az ellenőrzés majdnem lehetetlen. A kishalász megfogja a méreten aluli halat is, azért, hogy megegye. A nagyot pedig eladja. E szokásával csak akkor hagyna fel, ha nagyobb halbőség lenne.

Itt csak az hozhatna gyökeres változást és javulást, ha minden szakaszon egy-két ívató tavat létesítenének a halászati társulatok és a tavakba egy országosan megszervezett központ szállítaná évenként leívatásra az erre alkalmas halakat.

Miután ezen rendkívül fontos ügy kizárólag nyíltvízi halászokat érint, ezért az illetékesek által való meg tárgyalás előtt adassék ki egy csak nyíltvízi halászokból álló bizottságnak, amely bizottság javaslatai szolgáljanak az Országos Halászati Egyesületben megfontolás és állásfoglalás alapjául.

Véleményem szerint Szurmay öccsellenciája javaslatának 1. pontja: a legkisebb méretek szigorú betartásának követelése helyes.

A 2. pontban a „minden időben“ helyett *február 15-étől június 30-ig* lenne teendő a szövegben, mert a hal általában csak íváásra keresi fel az ívóhelyeket, különben állandóan nincs ott, az ilyen helyek meghalászása ívási időn kívül nem hat zavarólag az íváásra és annak sikerére.

A 3. ponthoz: A hivatásos nyíltvízi halászok társadalma majdnem egytől-egyig igen egyszerű emberekből áll s így nem igen kerülhetett sor arra, hogy ugyanolyan eréllyel foglaljanak állást a fenékhorgos eltiltása ellen, mint amilyen eréllyel a másik oldalról az eltiltást követelték. T. i. a sporthorgászok oldaláról, akik nagyobb része igen járatos a tollforgatásban. A fenékhorgos majdnem kizárólag a *kishalász szerszámja*, aki ezt harcsára, márnára, önre, stb. használja leginkább. Tényleg igaz, hogy fog vele néha más nemes halat is, de megközelítőleg sem annyit, mint azt sokan hiszik. Dehát van-e a halászatnak olyan eszköze vagy módja, hogy az halászás közben a kímélendő halat is ne pusztítaná? Fájdalommal látja az ember sokszor, hogy húzó-hálóknál

az összemarkolt hálóval tömegesen kerül partra apró mindenfajta ivadék, amiből sok a legjobb akarat mellett is ott vész. Ezért aztán a nagy hálót is tiltsuk el? Ugyanakkor, amikor egy-egy nagyobb harcsa horogra kerül, ami olyankor jóformán mással nem is fogható, nem jelenti-e az egyszersmind rengeteg más, nemes halnak a megmentését is? Hogy a baj gyökere hol van, azt igen jól tudjuk: azt, hogy kevés a hal és ennek egyik okát abban vélik feltalálni, hogy a fenékhorog igen sokat elpusztít. Dehogyan van ez így! A baj ott van, hogy a hal nem tud szaporodni a vízszabályozások miatt, tehát ezt kell pótolni ivató tavak létesítésével, azután majd lesz hal és nem lesz baj a fenékhorog sem. Én ezért a fenékhorog meghagyását javaslom. Ha mások belátása szerint azonban ez mégis korlátozandó volna, úgy alaposan hozzáértő hivatásos nyíltvízi szakemberekkel való megtárgyalás után csak a legszükségesebb határig lehet e kérdésben elmenni, mert minden megszorítás a legszegényebb halászokat éri: a kis halászokat.

4. ponthoz: Nem helyeslem, mert a szűkszemű különféle hálók legtöbb esetben olyan halak fogására alkalmaztatnak, melyek apró növéssűek és ezeknek fogása nemcsak csalinak történik és jelentéktelen előny ellenében bármely üzemben sok zavart okozhatna ilyen hálók eltöltése.

5. pont: A törvényben tiltott fogási eszközök (szigony, stb.) fokozott ellenőrzése, büntetése és elkobzása helyes.

6. pont: Kishalászok szerszámjainak meghatározása már csak azért is káros, mert a halászok zömét ezzel kereseti lehetőségeikben fölöslegesen korlátoznánk, ami a keserves küzdelemben élő halásztársadalom szétesését eredményezhetné. Nem azt kellene meghatározni, hogy mit szabad „csak“ használni, hanem azt, hogy mit „nem“ szabad használni. A fejlődő technika újabb kis szerszámokat hozhat, sőt igen sok kis szerszámot nálunk még nem ismernek a halászok, ami másutt most is használatban van, amit ha megismernek, feltétlenül használni fognak. A hálók szembőssége a fennálló törvényes rendelkezéssel kellően szabályozva van.

7. ponthoz: A négy halfajra (csuka, harcsa, őn, vagy balin és domolykó) tényleg igen üdvös volna a legkisebb méret megállapítása, de szükséges volna ez a compóra is, amely igen fontos halunk, bár a horgászok ennek kevés hasznát veszik. Külföldön a négy fentínél sokkal becsültebb.

8. ponthoz: Kíméleti tereket lehet kijelölni. Ilyenek legtöbb helyen most is vannak abból a célból, hogy oda gyülekezék nagyobb mennyiségű hal, leginkább nagy halak, hogy azokat azután rendesen öszszel, egyszerűen fogja meg a halász. Ilyen helyeken azonban sem horoggal, sem mással a fogás idejéig halászni nem szabad.

9. pont: Igen helyes.

10. pont: Szintén.

A magyar halászati viszonyaink rendezésének van azonban többek közt egy sürgősen megoldásra váró másik része is és pedig a szakképzés, illetve képzés. Addig, amíg úgyszólván bárki az árverésen a többit ígérő jogán korlátlanul összebérelhet magának vizeket és a bérlete birtokában kezdi csak a halászatot tanulgatni, vagy mással csináltatva a partról figyelgetni, addig sem a többtermelés, sem pedig a halászati viszonyaink javulása ügyében lényeges előre haladás nem lesz. A bérlőket meg kellene válogatni. Szükséges volna, hogy a társulatok a bérbeadásnál képesített ha-

lászokat előnyben részesítsenek. Mihelyt ez megvolna, bizonyára tömegesen igyekeznének olyanok is a Halászati Egyesület által tartandó tanfolyamokra, akik eddig figyelemre sem méltatták azt és így annak is nagyobb sikere volna. A Halászati Egyesület kebelében alakulna egy vizsgáló bizottság, amely képesítené a jelentkezőket, mely képesítést a Halászati Felügyelőség elismerné és a társulatokkal ezek előnyben részesítését elintézné. Az ilyen halászoknak azután hat év helyett 12 évre kellene a vizeket kiadni, szintén igen nyomós gazdálkodási okok miatt.

Mély tisztelettel:

Szofják Ernő,

Németországban oklevelet nyert
halászmester, Tiszaug.

— III. Válasz. —

A „Halászat“ 1938. április 15-i számában megjelent „Halászatunk Rendezése“ című báró Szurmay Sándor Öccellenciája által írt cikkhez kívánok én is hozzászólni.

Egyetértek a cikkírónak azon javaslatával, hogy a halászati tilalmat próbaképpen kettő évre felfüggeszzék, és halfajok szerint állapítsák meg a tilalmi időt. Csak annyiban kívánok itt változtatást, hogy az általános tilalmi időt egyszersmindenkorra töröljék el. A halfajok szerinti tilalmi időt a következőképpen szeretnénk: A süllő tilalmi ideje április 15-től május 10-ig lenne, és pedig azért, mert a nyílt vizen a süllő április 20-a előtt nem ívik, viszont május 10-ig az ívást feltétlenül befejezi. A ponty tilalmi ideje május 10-től június 1-ig lenne. Ebbe a tilalmi időbe tartozna a márna és a kecsge is. A keszegfélére egyáltalában nem ajánlok tilalmat, mert amúgy is nagy mennyiségben van és a legszűkebb fogás idején sem tudunk 10—15 filléres kg-kinti árnál magasabbat elérni, nyáron pedig egyáltalában nem lehet tartani, miután a bárkában legnagyobb része órák alatt elpusztul.

A csukára, harcsára és ragadozó őnre (balint) semmiféle tilalmi időt nem javaslom, és pedig azért, mert a csuka egyrészt korai ívásánál fogva a későbbben ívó ponty stb. halakivadékát már ilyen kiskorában nagy mennyiségben pusztítja. Másrészt nem áll meg a cikkírónak az a nézete, hogy a csuka csak abban az esetben fogyasztja a pontyot, hogy ha az apró haleledelt valami módon kifogják. Mint halász, a leghatározottabban tapasztalatból állítom, hogy a csuka legkedvesebb eledele éppen a ponty, de nagy kárt csinál a süllőivadékban is, egész bátran mondhatjuk, hogy minden halfajban. A csukának káros voltát számokkal is bizonyítani kívánom: egy csuka míg 50 cm.-t elér kb. 500 napra van szüksége. Naponta legminimálisabban számítva három halat fogyaszt el. Ebből egy (1) feltétlenül nemes hal. Tehát 500 nap alatt elfogyaszt 1500 drb halat, amelyből 500 drb nemes hal. Ha az 500 nemes halat átlag 5 dekagrammba számítjuk, már ekkor 25 kg-ot fogyasztott el az 50 cm.-t elérő csuka. De sokkal nagyobb az a károm, amit azzal vesztek, hogy ezek a nemes halak nem érthették el a törvényes méretet, amikor is a súlyuk már 2 mázsa lenne, nem is beszélek itt a többi ezer nem nemes halról. Pénzben kifejezve az 50 cm.-es csuka értéke 80 fillér, míg az elpusztított 500 nemes hal értéke, — ha a törvényes méretet elérte volna, — legkevésbé 120 pengőt érne. Ez természetesen csak akkor következne be, ha a csukát valóban megvédenék és elkövetkezne az, hogy az állóvizekben nem lenne más hal, mint csuka. Ha azután az állóvizekben táplálékot

nem találna, ki kényszerülne a folyóvizekre és ott folytatná pusztítását. Mindezekben felül nem szabad elfelejteni azt, hogy a csuka mint táplálék, egyáltalán nem örvend népszerűségnek. A kereskedők nem szívesen veszik át, mert a vevőközönség csak igen ritkán keresi. Ha azután a védelem folytán még jobban elszaporodna, az ára a keszeg árával egyvonálra süllyedne.

A ragadozó őn (balint) még a csukánál is többet fogyaszt, azzal a különbséggel, hogy a nemes halakban csak lényegtelen kárt okoz. Védelme teljesen felesleges, mert kereskedelmi értéke nagyon alacsony és a Dunán úgyis nagyon sok van, mert hálóval nem igen lehet fogni.

A harcsára vonatkozólag magam is helyesnek tartom, ha 40 dg-os súlyban állapítják meg a méretét. A harcsa ragadozó volta tagadhatatlan, de ha a legkisebb méret behozásával valóban szaporíthatjuk, akkor az okozott kár, — mivel a harcsa többnyire csak folyóvizeken él, — nem súlyos.

A domolykó nálunk nagyon ritkán fordul elő, ezért ebben a kérdésben nem érzem magam illetékesnek, hogy véleményt nyilvánítsak.

A cikkirő 10 pontban sorolja fel kívánságait. Szerintem elfogadható és megvalósítása hasznos volna az 1, 3, 5, és 10. pontnak. A 7. pontról már fentiekben kifejtettem véleményemet. A 3-ik pontban említett fenékhorogászatról és az ehhez kapcsolódó 4. pontról következő a véleményem: A fenékhorogászat eltiltását a folyóvizeken elsősorban azoknak a kishalászoknak a nevében ellenzem, akiknek szinte kizárólagos kenyérkereseti forrásuk ez. A folyóvizek nagyrésze más szerszámmal, mint fenékhoroggal egyáltalán nem halászható. A legértékesebb nemeshalakat (tok, harcsa, süllő, kecsge, márna, ponty) legnagyobb részét fenékhoroggal fogják. Ezeket a nemeshalakat fenékhoroggal rendszerint vándorlásuk közben fogják és ki nem fogásuk esetén nemzetgazdaságunk is jelentékeny kárt szenvedne. Majdnem kizárólag fenékhorogból élő kishalász többszáz él az országban, aki más mesterséghez nem is ért és az eltiltással a betevő falatot vennék el a szájukból. Menyhalat pl. más szerszámmal mint fenékhoroggal és sűrűszemű varsával fogni nem lehet. Köztudomású, hogy a menyhal milyen károkat okoz a halállományban télen, amikor minden hal bágyadt, és ő az ura a vizeknek. Ennek a halnak fokozott elszaporodása felbecsülhetetlen kárt okoz, és a fenékhorog betiltásával ezt a szaporodást semmiképpen sem lehetne megakadályozni. A fenékhorogra törvényen aluli méretű hal oly kis mennyiségben kerül csak, hogy a fentiekkel szemben említésre se méltó. Sőt az ilyen méreten aluli halak legnagyobb része a horogról levéve, és a vízbe visszabocsátva még életképes. Hogy azonban még kevesebb ilyen hal kerülhessen a horogra, ajánlom azt, hogy csak 3/0.-ás horoggal lehessen fenékhorogászni. A 4-ik pont természetesen a fenékhorogászzal függ össze. A sűrűszemű kerítő, emelő és dobóhálókkal kifogott csalihalak fogyasztásra teljesen alkalmatlanok, és a keszegnagyságot sem érik el soha.

A 6-ik pontban említett dobóháló megtiltását* ellenzem azért, mert sok helyen (pl. köves, tuskós helyen) mással nem is lehet halászni, és legtöbbször ezzel a

* Ez félreértés! Szurmay öexcellenciája nem is javasolja e pontban a dobóháló eltiltását, sőt e szerszám használatát ő maga ajánlja. Csupán a sűrűszemű hálókat és varsákat kifogásolja. L. az ő javaslata 4. pontját! A szerk.

szerszámmal csak értékesebb halat fognak. Az állandóan megfigyelhető, vagy faágakra szerelt horgokkal (csapóhorog) csakis nagy halakat (harcsákat) fognak. Ha a varsa szembőségét mérethez kötnénk, akkor a kishalász sohasem foghatna pl. törpeharcsát, pedig ez a halfajta az egész halállományra elismerten káros.

A 8-ik pontban foglaltakra a következőket hozom fel: A halászbérlők minden időben tiszteletben tartják a sporthorgászok érdekeit, de hogy a legjobb helyekről a hivatásos halászokat egyszerűen kitaltsák, és kedvtelésből és időöltésből halászó sporthorgászoknak sajátítsák ki, talán mégis csak sok egy kicsit. Nem tiltanak meg talán a hajók közlekedését is? Hiszen azok is zavarják a halakat!

9. pont. Nagyon helyesnek tartom azt, hogy vizeket csakis hivatásos halászoknak adjanak ki. Azonban semmi szín alatt sem említhető a hivatásos halással egyvonálban a sporthalász. Mert akkor meg fog történni az az eset, hogy a jobb anyagi viszonyok között levő sporthalászok bérelik ki a vizeket, és a hivatásos halász kenyér nélkül marad, vagy legjobb esetben a sporthalász alkalmazottja lehet.

Mindezekhez még azt szeretném hozzáfűzni, tegyék lehetővé, hogy az olyan halászati jogbérlők, vagy jogtulajdonosok, akiknek 10. kat. holdon felüli holt-vizük van, ezeket a vizeket rekeszthessék, abból a célból, hogy azokban halat tenyészthessenek. Ha ezt lehetővé teszik, akkor valóban a halszaporítást mozdítanák elő, mert ez volna az egyedüli helyes módja annak, hogy nyíltvízi halászaink helyzetén lényegesen javítsanak. Ilyen kérdéssel való foglalkozás sokkal célszerűbb lenne, mint az egyes kártékony ragadozók védelmének kérdése.

A fentieket a legjobb tudomásom szerint írtam le, és szeretném, hogyha az illetékesek megértéssel vennék. Nekünk halászoknak rosszul esik báró Szurmay Sándor öexcellenciája cikke, mert minden jóhízeműségünk mellett érezzük azt, hogy a cikkében említett javaslatok nagyrésze kizárólag sporthorgász érdekeket szolgál és az amúgy is tengődő halászokra nem gondol eléggé.

ifj. Heincz Frigyes
halászmester.

— IV. Válasz. —

A nyíltvízi halászok és érdekeltségek osztatlan örömmel fogadták mindenütt vitéz uzsoki Szurmay Sándor önagyemlétségének a halvédelem és vizeink jobb értékesítése érdekében előterjesztett javaslatát. Érezzük a halászat terén az állandó eredménytelenséget, s tényként kell megállapítanunk, hogy vizeink nincsenek kellőképpen kihasználva. Halállományunk feljavítása érdekében cselekednünk kell.

A Csongrád-szegedi Tiszai Halászati Társulat nevében a javaslatot helyénvalónak tartjuk, mégis annak egyes pontjaival kapcsolatban észrevételeinket az alábbiakban juttatjuk kifejezésre:

Mindenek előtt kevesnek találjuk a magunk részéről az általános halászati tilalomnak csupán 2 évi próbaidőre való felfüggesztését. Ez az idő oly kevés, hogy az így szerzett tapasztalatok esetleg téves következtésre fognak alkalmat adni, főképen ha a 2 év leforgása alatt a halállományt szélsőséges körülmények fogják befolyásolni. Célszerű lenne tehát a próbaidőt 4—5 évre kiterjeszteni.

Az általános halászati tilalom helyett bevezetendő fajtánkénti részleges tilalom helyes alkalmazása mellett sokkal jobban felelhet meg céljának. A mai rendszer

mellett azonban jórészt a halászok becsületére lenne bízva a tilalom betartása, szükséges lenne tehát, hogy a tilalom ideje alatt az illető halfajta és a méreten aluli halak piaci árusítása is tilos legyen, s a rendelkezések betartása a hatóság és a halászati társulatok részéről is ellenőriztessék. A rendelkezések ellen vétők szigorú büntetése feltétlenül kívánatos, azért a tervbe vett szankciók alkalmazásával teljesen egyetértünk. Egyébként az az aggodalmunk, hogy az ellenőrzés hatásosan nehezen lesz keresztülvihető.

A fenékhorgászat kérdésével kapcsolatban rámutatunk társulatunknak 1937. évi január hó 21-én megtartott közgyűlésén elfoglalt álláspontjára, melynek értelmében az Országos Halászati Egyesülettől a fenékhorgászat eltiltása érdekében támogatást kértünk. Kezdeményezésünk ez alkalommal nem volt eredményes, ezért örömmel üdvözljük, hogy ezúttal komoly tényezők teszik magukévá álláspontunkat.

Nem értünk azonban egyet a tilalomnak a csukára való kiterjesztésével, vizeink bérlői és halászaik szerint ugyanis a csuka a halállomány legnagyobb ellensége, így elszaporítása nem kívánatos. Tény az, hogy a csuka a nagy halat nem bántja, de elszaporodva a vízszin közelében élő ivadékokat főkéletesen kipusztítja.

Vizeink halállományának növelése terén igen fontos szerep jut a javaslat szerint is az ivó helyek és kíméleti terek kijelölésének és tilalmazásának. Ezzel karöltve kell azonban gondoskodni ivadéknevelő telepek létesítéséről, s minden igyekezettel oda kell hatni, hogy a hiányzó természetes halszaporodást mesterséges úton pótoljuk. E kérdéssel kapcsolatban azonban az a nézetünk, hogy nem elegendő, ha csak egynémely társulat vagy érdekeltség létesít elvétve ivadéknevelő telepet, ennek megoldására kivétel nélkül minden társulatot rá kell szorítani, esetleg törvényes rendelkezések útján is kellő államsegély egyidejű nyújtásával. Csak így lehet majd elérni azt, hogy az érdekeltségek egyformán tevékenykedjenek a közvizek halállományának növelése terén és egyformán részesüljenek annak hasznában.

Van még egy kérdés mely társulatunknál a halállomány növelésével kapcsolatban szóba került. A társulat egyik nagy tapasztalattal bíró bérlője azt állítja, hogy az ivadéknevelő telepeken termelt nemes pontyivadék természeténél fogva kevésbé ellenálló, mint a természetes szaporulat. A fiasító telepek ivadéka a nyugodt állóvízből bekerülve a folyóba egyrészt martalékává lesz a ragadozó halaknak, másrészt a vízfolyás messze területre elsodorja őket. Ez az állítás részben igaz lehet, de nem lehet ok arra, hogy az ivadéknevelőtelepek létesítésével felhagyjunk. Ezt megakadályozandó, kísérletezni kellene esetleg az egyébként szintén kitűnő minőségű vadponty ivadék tenyésztésével, ez az élővízben valószínűleg nagyobb ellenállóképességet tanúsítana.

Örömmel vennénk, ha az e téren szerzett tapasztalatok a vita során közlésre kerülnének.

A legfontosabbnak látjuk azonban, hogy az ivadéknevelők mesterséges szaporulatával karöltve a sokkal nagyobb lehetőséget adó természetes szaporulatot is felkaroljuk. Tapasztalatból tudjuk, hogy a halak legszívesebben a hullámtéri mélyedésekben, anyaggödrökben ívnak le. Ki ne látta volna, hogy az árvíz levonulása után mily nagymennyiségű ivadék marad vissza és valljuk meg őszintén, legtöbbször ott is pusztul. Hiába van az ivadék megmentése ügyében törvényes intézkedés, az ivadék kihalászáa az anyaggödrök befásítása miatt alig vihető keresztül, ahol pedig ez mégis megtörténik, ott a lehalásztást a mélyedések kiszáradása

miatt július végén már végre kell hajtani, s a nagy melegben kihalászott ivadék nagyrészt nem lesz életképes mire az élővízbe kerül. Ezt a meglevő természetes szaporulatot kell mindenekelőtt megmentenünk.

Folyóink mentén a legtöbb helyen meg volna ennek a lehetősége, főként a Tisza mentén. Az ármentesítő társulatok anyaggödreire ugyanis nagy kiterjedésű kész ivóhelyek, s a legtöbb helyen annyira mély fekvésűek, hogy üzembeállításuk nagy költséget nem jelentene. Nem kell mást tenni, mint a kicsapó árkokat egyszerű tiltókkal felszerelni, melyek révén az árvíz levonulása után is kellő mélységű víz volna az anyaggödrökben visszatartható, s így az ivadék kifejlődése és életben maradása biztosítható volna. A halak vízrebocsátása pedig egyszerűen nyerne megoldást a kicsapó csatornákon anélkül, hogy az ivadék kihalászáa szükségessé válnék. Ez az eljárás tulajdonképpen az anyaggödröknek ivadéknevelő telepekké való átalakítását jelenti, s hogy végrehajtása mit eredményezne, azt egy példával lesz legcélszerűbb kimutatni.

A Tisza folyónak csonka hazánk területén mintegy 550 km. hosszú szakaszán kevés kivétellel csaknem mindkét oldalon védtöltések és így anyaggödrök is vannak. Az anyaggödrök azonban nem mindenütt felelnek meg e célnak, vegyük tehát, hogy csak egynegyed részben volnának ivadéknevelés céljára felhasználhatók. A két oldali töltés mentén akkor is 275 km. hosszat nyernénk, s csak 20 méter átlagos használható szélességet számítva, 550 hektár, azaz 955 kat. hold nagyságú területen tudjuk az ivadékok megmenteni! Hogy ez mily jelentőséggel bír, arra külön kiterjeszkedni felesleges. A végrehajtás költsége összehasonlíthatatlanul kevesebb, mint a mesterséges ivadéknevelő telepeknél. A katasztrális holdankinti költség a helyi viszonyoktól függően 20—30 pengő között mozogna. Nem jelent tehát oly nagy költséget, hogy azt a halászati társulatok állami támogatás mellett elő ne tudnák teremteni. Véleményünk szerint szívesen áldoznának erre a haszonbérlők is, mert közvetlenül ők látnák ennek hasznát és serkenteni lehetne ezt a készséget azzal is, hogy átmenetileg mindennemű tilalom szüneteljen annál a társulatnál, ahol a bérlők a munkálatokhoz szükséges költség bizonyos hányadát rendelkezésre bocsátják. Ugyanez történt a közelmúlt években az ivadékkihelyezések ellenértékéért.

Őszintén óhajtjuk, hogy a most megindított vita meghozza a gyümölcsöt és annak eredménye leromlott halállományunk növekedése legyen.

Teljes tisztelettel:

Balló Béla

a Csongrád-szegedi Tiszai Halászati Társulat igazgatója.

— V. Válasz. —

A „Halászat“ 1938. évi április 15-i számában a nyíltvízi halászokhoz intézett felhívásra, melyben vitéz uzsolti Szurmay Sándor báró úr öccsellenciája javaslatához hozzászólást kér, legyen szabad nekem is, legálábbis a leglényegesebb pontokhoz hozzászólni. Elég régen foglalkozom halászzal és 9 éve rendelkezem dunai halászbérléssel, (mely megélhetésemnek kizárólagos alapja) úgy, hogy bár sohasem elég, de bőséges tapasztalatokkal rendelkezem ahhoz, hogy a tárgyhoz hozzászólhassak.

Előrebocsátom azonban, hogy csak a leglényegesebb pontokra óhajtók kitérni, mert különben nagyon terjedelmes lenne hozzászólásom s teszem ezt annál is

inkább, mert szerintem a leghelyesebb volna oly értekezletet egybehívni, amelyen a nyíltvízi halászati jogtulajdonosok nagyobb számban képviselve volnának és ahol a minisztérium elé terjesztendő javaslat alaposan megvitatható volna. Fontosnak tartom ezt, miután részleges vagy elégtelen megoldások ezt a már nagyon régóta vajúdo és vitás kérdést nem hoznák nyugvópontra.

Mindenekelőtt halás köszönetet mondok Szurmay báró úr Öexcellenciájának, hogy ezt a nyíltvízi halászatot oly súlyosan érintő kérdést, a nyilvánosság elé hozta. Én és azt hiszem mindannyian, akik nyíltvízi halászattal foglalkozunk, a tilalmi időszaknak, naptári időre, április 20—május 31-ig való megállapítását már régóta sérelmeztük, mert a gyakorlatból láttuk, hogy minket csak tétlenségre kárhoztat, de a kitűzött célt, nyíltvizeink halállományának emelését, nem éri el. Nem, mert a halak ivása nem a naptári időszakhoz igazodik, hanem az teljesen a vízjárástól és az időjárás viszonyoktól függ. Nem szólva arról, hogy sem a csuka, sem a harcsa ivása nem esik erre az időre, a süllő is rendszeresen előbb ívik le. Nemesebb halaink közül csak a ponty és kecsge ivása esik általában a tilalmi időszakra, de 9 év alatt három ízben is a tilalmi időszak utánra esett a főívás. Így 1929-ben, 1934—35. években.

Nagyon helyes Öexcellenciájának megállapítása, hogy a tilalmi időszakot halfajtánként kellene megszabni, legalább is próbaképpen. A 2 évi próbaidőt azonban kevesellem. Szerintem legkevesebb 3 évre lenne szükség, mert ez a minimális időszak, amikor az első év eredménye esetleg már a fogásokban is mutatkozhat.

A fajtánkénti tilalmi időszak bevezetését ismét meghatározott naptári idősakra megállapítva, nem tartom szerencsés megoldásnak, miután az ívás annyira a víz-állás és időjárás függvénye, hogy a csukát és süllőt nem tekintve, (bár ezeknél is előfordulhat) a jelenlegi állapotnál is fennálló eltulodások ugyancsak beállhatnak és illuzórikussá teszik a mindannyiunk által óhajtott célt: halállományunk növelését. Szerintem leghelyesebb volna, (bár elismerem, elég nehéz dolog), kötelezni a halászati jogtulajdonosokat, hogy ívás idején a tilalom alá eső halfajták fogását ne engedélyezzék, alávetve magukat ennek be nem tartása esetén bármely megállapítandó súlyos büntetésnek. A jogtulajdonosnak mindenkor meg van a hatalma hozzá, hogy ezen rendelkezést halászaival is betartassa s így elegendőnek tartom ha a halászati jogtulajdonosokra állapítanak meg kihágás esetén nagyon súlyos büntetést. Azonban azt hiszem mindazon jogtulajdonosok, akik a fogott halat értékesíteni is akarják, tehát kereskednek is vele, mint például én is, egyetértenek velem abban, hogy eltekintve a halállomány veszélyeztetését, kereskedelmileg sem előnyös az ívó halak kifogása. Az ívó hal húsa, különösen ponty és csukaé, nem jó, az ívó hal a tárolás alatt elereszti az ikráját és így tetemes súlyvesztés érkezik annak átvevőjéért. De legfőképpen az ívó hal, mely nagyságánál fogva rendszerint csak nagyobb helyeken értékesíthető, legtöbbször a normális ár feléért vagy még annál is kevesebbért talál vevőre, sőt, különösen a ponty, szinte eladhatatlan. (Én rendelet nélkül sem engedtem ívó pontyot fogni, pedig nem volt tilalom,) bár az idén a süllő és csuka sem talált felvevő piacot. Ezen állapot mellékterméke még azután az állandó veszekedés és elégedetlenség az alkalmazott halászok körében. Miután az ívó halak leginkább nagyobb helyeken, kereskedők útján kerülnek forgalomba, a kereskedőket is

kötelezni lehetne arra, büntetés mellett, hogy ívó halakat nem vesznek át, illetve a küldőt feljelentik.

A keszeg-félékre tilalmi időszak megállapítását nem tartom fontosnak, mert ezek ivása idején a víz-állás rendszerint olyan, hogy a keszegekben leginkább kárt tevő húzó háló legtöbbször csak nagyon korlátozva dolgozhat, a varsa pedig elenyésző mennyiséget fog csak ki.

A fenekes zsinég használatának eltiltásában nem értek egyet Öexcellenciájával. Elsősorban is a fenekes horoggal való halászat kis vízállásnál nyáron, de főleg ősszel a halásznak, kihalásznak egyedüli kereseti lehetősége. Ha ettől megfosztják, úgy nem lesz rendes kihalás folyóvizeinken, csak időszakonként beálló hozzá nem értő munkakerülők üzik majd ezt a mesterséget s ezek sokkal több kárt fognak tenni a halállományban, mint a tanult és szívvel lélekkel mesterségüknek élő halászok. Nem szólva arról, hogy az ilyen jött-mentek fegyelmzése és megrendszabályozása sokkal nehezebb. A fenekes zsineggel való horgászatnál a nyári horgászat, mikor is csuszával horgászik a halász, a nemesebb halállományban nem tesz kárt, mert nem emlékszem arra, hogy mértéken aluli ponty került volna hozzám. Az őszi horgászatnál előfordul, hogy mértéken aluli nemes hal, de szinte kizárólag csak süllő kerül a horogra. Azonban a százalék nem oly nagy, hogy az veszedelmes volna, különösen újabbban nem, mikor a horgok tele vannak törpeharcsával. Ezek kifogása pedig több haszonnal jár, mint amilyen kárt a süllőállomány szenved. Ezt is ellensúlyozni lehetne azonban azáltal, hogy köteleznék a halászati jogtulajdonosokat süllőikra kihelyezésére, melynek eredménye máris szépen mutatkozik.

Öexcellenciája több pontjaihoz lényegesebb hozzászólásom nincs, illetve túl hosszúra nyújtaná mondani- valóimat, azonban egyre ki kell térnem, ami a javaslatból teljesen hiányzik, ami talán a tilalomnál is rosszabb, halászatunk rákfenéje: az orvhalászok kérdése. Jelenleg a hatósági közegek ellenőrzése szinte minimális. Az általunk alkalmazott halőrök által elfogott egyének büntetése pedig oly csekély, hogy nem éri meg a fáradságot, mellyel a tárgyalásokkal járó huza-vona jár. Súlyosabb büntetést kellene kiszabni és a csónaknak is halászati eszközzé való minősítését elrendelni, mely tehát elko- bozható, miután a nyeles horog kivételével, halászat csak csónakról üzhető. Továbbá a háromízben halászati kihágáson tettenért és büntetett egyének járásbírósi bíraskodás alá vonásának elrendelése. Miután az eddigi halászati novella esetleges kiegészítéséről lenne szó, úgy ezen büntető rendelkezések is módosíthatók lennének.

Csernádi Sándor

okl. gazda, halászbérlő és halkereskedő,
Mohács.

Egy eddig kevésbé ismert halbetegségről. (Ichthyophthiriasis.)

Írta: Papp Anna.

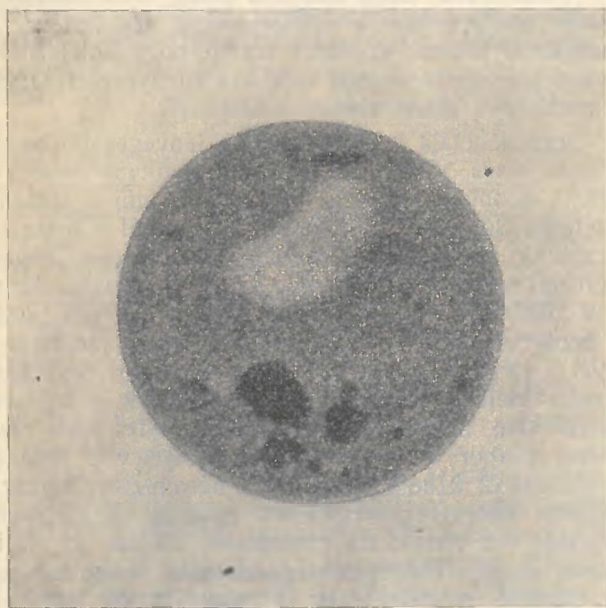
Az elmúlt évben tógazdaságainkban egy eddigelé kevésbé ismert halbetegség ütötte fel fejét, amelyet a tógazdák himlőnek néztek, noha ehhez a jól ismert betegséghez semmi köze sincsen.

Külföldön már régen ismert halbetegség ez, hazánkban azonban eddig nem fordult elő és ezért nem ismerték fel tógazdáink. Szükségesnek tartjuk tehát, hogy a betegség tüneteit, okait, lefolyását és az ellene való védekezést röviden ismertessük, hogy ezáltal tógazdáink figyelmét

a betegségre irányítva, nagyobb károsodásnak esetről esetre elejét vehessék.

A beteg állat bőrén és kopoltyúin szabad szemmel még jól megkülönböztethető szürkés fehér, domború, élesen körülhatárolt pettyek, hólyagok jelennek meg, melyek a hal testét egészen ellephetik, de legnagyobb tömegben mégis a hát és oldalak felső részén és a fejen találhatók. Sokszor sok ezer és ezer ilyen petty lepi a halak bőrét, ami azt a benyomást kelti, mintha a hal búzadarával volna behintve. A pontszerű kiemelkedések összefolynak és nagyobb foltokat alkotnak.

A kiütéseket az *Ichthyophthirium multifiliis* Fouquet nevű egysejtű állati parazita okozza. Minthogy az *Ichthyophthirius* a halak bőrét izgatja, bőséges nyálka elválasztást is tapasztalhatunk a megtámadott bőrfelületen. A beteg állatról óvatosan kevés nyálkát leszedve és azt üvegdényben vízbe téve, rövid idő múlva nagyítóval, de sokszor már szabad szemmel is sok apró élénken mozgó fehér pontocskát látunk. Ezek átmérője 1/2—1 mm. Alakjuk változó. Nyugalmi állapotban gömb, de gyakran elliptikus alakú is. Mikroszkóp lencséje alatt megfigyelve, azt látjuk, hogy a véglények felületét finom csillangók borítják és ezekkel mozognak. Szájnyílását kicsiny vastag gyűrűdés veszi körül, az állat belsejében egy nagy magot, vacuolákat (üregcskéket) és fekete foltokat láthatunk. (Lásd a fényképet.) Oszlással szaporodik.

Az *Ichthyophthirius* 40-szeres nagyítású eredeti mikroszkopi fényképe.

A szaporodás nem a hal bőrén, hanem a vízben történik. Ha ugyanis a parazita a bőrben megérett, ami 10° C-nál körülbelül 3 hét alatt következik be, a hólyagokból kiszabadul, lehull az állatról a víz fenekére száll és ott kocsonyás burokkal veszi magát körül. A leválás után mintegy 24 óra múlva a burok meghasad és több száz darab fiatal egyed lép ki belőle. A fiatal állat a vízben csillangóival ide-oda mozogva újabb halat keres. A fiatal élősdie igen érzékeny, mert a megfigyelések szerint, ha 60 órával a leválás után élő halat nem talált, elpusztul.

A halra letelepedve, annak bőrébe befúrja magát, minek folytán erős nyálka képződést okoz. A bőr sárgadani kezd és beborítja a parazitát, mely ily módon meg van védve a külső káros behatások ellen. Ez

mindaddig, amíg újra meg nem érik, az elhalt bőr sejtéből táplálkozik. Ha a hal bőrét nagyítóval vizsgáljuk, azon nemcsak a fehér hólyagocskákat, amiben a parazita él, hanem számos apró lyukakat is látunk. Ezek a lyukak a felfakadt hólyagok helyei. Súlyosabb esetekben a bőr szitaszerűen átluggatott. A bőr néha cafatokban is leválik és ezeken a helyeken a baktériumok és gombák is könnyen megtelepednek és az amúgy is legyöngült halakat elpusztítják.

Az *Ichthyophthirius* minden tógazdaságban, sőt nyíltvizekben is előfordulhat. Megtámadhatja a pontyot, pisztrángot, harcsát és általában minden halfajt. Ívás alatt nagy kárt tehet a halak között, a legveszélyesebb epidémiák egyike, mely gyakran oly nagy mértékben lép föl, hogy a halállomány nagy részét elpusztítja. Annál nagyobb a fertőzés veszélye, minél zsúfoltabban élnek együtt a halak, különösen nyugodt vizekben, teleltetőkben, raktár-medencékben, aquáriumban stb.

A betegség alatt a halak elvesztik élénkességüket, étvágytalanok lesznek, egyhelyben álldogálnak és könnyen kifoghatók.

Fürösztéssel nem igen lehet ellenük hatásosan védekezni, mert túl mélyen fekszenek a bőrben, de miután a paraziták életüknek csak egy részét töltik ilyen védett helyen, a szabadban való életszakukban, mikor a halról lekerülnek, a szaporodás idejében kell ellenük védekezni. A beteg halakat erős vízáramba tesszük, amikor az érett parazitát a vízáram elsodorja. A beteg halak ösztönszerűen a zsilipek körül tartózkodnak, ahol a víznek erősebb a sodra. A teleltetőben levő halakat, ha azokon a bajt észrevesszük és nem áll módunkban azokat erősen áramló vízbe tenni, ki kell helyezni a tavakba. Ha valami oknál fogva ez nem lehetséges, pl. eladásra való halról van szó, akkor ajánlatos egy üres teleltetőt lemeszezni és friss vízzel megtölteni, a halakat ide helyezni. Célszerű a teleltető vizét minden másodnap leengedni és azonnal ismét feltölteni, mert ilyenkor a víz a kihullott érett parazitákat magával viszi és a fertőzés terjedésének lehetőségét csökkenti.

A baj egyik tóból a másikba a vízáramlással is terjedhet. A fertőzött tó vagy teleltető vizét tehát óvakodjunk, más halastóba átengedni.

Halpusztító madarak és irtásuk.

Írta: dr. Keller Oszkár.

A halak nagyszámú állati ellenségei között nem kis számban szerepelnek a halpusztító madarak is. Ezek nemcsak a kifejlődött halak ellenségei, hanem talán még veszedelmesebbek azáltal, hogy a nagyobb tömegben levő halikrákat és a fiatal halivadékokat falják fel.

A gyakoribb halpusztító madarak közül megemlítem a hamvasszürke tollú és fényes fekete szárnyú s farkú *dolmányos varjút* (*Corvus cornix* L.). Táplálékban nem válogatós, mert az állati és növényi anyagokon kívül megeszi még a dögöt is. Megtámadja a süldő nyulakat, kirabolja a vízi és hasznos madarak fészkeit, kiissza tojásaikat, de a halat sem veti meg és nyílt, sekélyebb vizeknél nem egyszer csapatosan halászik. A Balaton sekélyebb partmenti részein gyakran láttam a dolmányos varjúcsapatokat a sekély vízben halásztatni. Február végén költ, ősszel és tavasszal kóborol és ilyenkor északról jövő fajrokonáival ide-oda csatangol.

Üres tojáshéjba 2%-os foszforszörppel mérgezett összeőrölt húst teszünk és ezeket kirakjuk azokra a helyekre, ahol a dolmányos varjak tartózkodnak. Sztrichninnel mérgezett kisebb halak kirakásával, lövéssel, fész-

keik elszedésével és varjúvással is irthatók. A varjúvas kisebb méretű és erősebb vasból készült rúgos fogókészülék, amelynek két kampóvása összecsapódik.

Káros lehet halastavaknál, különösen pisztrángtenyésztő telepeknél a kb. pacsírtanagyságú, élénk színű *jégmadár* (*Alcedo ispida* L.). Zömök testének tollai felül zöldeskékek, háta, szárnyfedői fényes világoskékek, torka fehér sárgás árnyalattal, alsó teste narancsvörös, lábai vörösek, szemei sötétbarnák. A hím és tojó abban különbözik egymástól, hogy a hímnek barnás fekete a csőre, százugja vörös, a tojó alsó csőrökavájának töve narancsszínű. A halastó vagy patak partján ott, ahol valami fa ága a víz színére hajlik, vagy valami kiálló száraz ág nyúlik a víz fölé, ezekre telepszik le és innen kémleli mozdulatlanul a vizet. Ha prédát lát, csőrét előre nyújtja és villámgyorsan bele vágódik a vízbe, majd a megfogott zsákmánnyal újra visszaül előbbi figyelő helyére. Főleg apróbb halakkal él és táplálékának háromnegyed részét is a hal alkotja, de amellet meg-eszi még a vízi rovarságot és az apróbb rákokat is. Áprilishoz költ és a part szakadékos részében vízszintes csövet és ennek végében tágasabb katlanszerű részt készít. Itt tojja le kiöklendezett halszállókra tojásait. Kis számban, legfőljebb 1—2 pár mutatkozik egy-egy helyen, így nagyobb kárt általában nem is tesz, de azért rendszeresen vezetett halgazdaságokban, kivált pisztrángtenyésztő telepeknél nem szabad megtűrni. Lelövésével a legjobban irthatjuk, bár igen óvatos, éber madár és az embert azonnal észreveszi. Tógazdaságokban csapóvással is megfoghatjuk, amelyre kisebb halat helyezünk.

A sirályok között a *küszvágó csért* (*Sterna fluvialis* Naum.) emlitem, mint halpusztítót. Alul fehér, fejteteje, homloka fekete, háta hamuszürke, csőrének töve vörhenyes, télen azonban homloka és fejtetejének elülső része is fehér. Nálunk nagyobb vizek mellett a legközönségesebb sirályféle. Április közepén érkezik hozzánk és szeptemberben megy el tőlünk. Lärmás természetével és szép, könnyed repülésével azonnal feltűnik. Kisebb számban (20—25 pár) telepesen fészkel a folyók és tavak homokos partján, sáscsók között, vagy a vizes réti növényei között és május végén költ. Apróbb halakkal és a vízben élő apróbb bogarakkal, csigákkal él, de tógazdaságok és különösen fiasító tavak környékén lövéssel irtható.

Káros halpusztító lehet a helyenkint tömegesen megjelenő *szárcsa* (*Fulica atra* L.) is. Tollai szürkésfeketék, csak a szárnyán van egy keskeny fehér csík és a homlokán egy húsos fehér pajzs, lábujjai között karélyos úszóhártya kifejlődött. Úgyesen úszik és kitűnően bukik. Február végén, márciusban jön vissza teledől helyéről és nem egyszer még decemberben is láttam enyhe teleken szárcsákat a Balatonon és a Zala folyón. Az álló síkvizeket, különösen vonuláskor óriási csapatokban lepi el és vakkantásszerű hangja ilyenkor gyakran hallható. Április végén 7—9 tojást tojik és fészket közel a víztükörhöz, kaka tövéhez, nádtorzsára nádból, gyékény- és sárszerekből készíti. Vízi növények gyenge hajtásain, rovarokon, békalárvákon kívül meg-eszi a halak ikráit és a fiatal halivadékot és ezeket víz alá bukva szedi össze. Halastavak környékén káros és lövéssel való irtása nagyon is indokolt.

A ragadozó madarak közül a *halászsas*, vagy *ráró* (*Pandion haliaëtus* L.) sok kárt tehet a halállományban. Nagyobb testű ragadozó, főszíne felül barna, ilyen színű a melle is, hasa fehér, farka sötét harántszalagos, míg fejének és tarkójának fehér alapján barna hosszanti pettyek láthatók. Hazánkban a nagyobb folyók és tavak

környékén fészkel. Nem gyakori madár. Nálunk télen költöző, a hegyvidéken és a nagyobb vizektől távolabbi helyeken tavasszal, április, májusban, ősszel szeptember, október hónapokban mutatkozik. A fészket a víz közelében levő, nagyobb kiterjedésű erdőkben magas fa tetjére rakja és száraz gallyakból állítja össze s belsejét mohával, finomabb gyökerekkel béleli ki. Április végén, május elején 2—3 tojást tojik. Régebben a Kisbalaton nagyobb fán is fészkel, ma azonban már ott csak időnként mutatkozik. A halászsas halakkal, különösen pontyokkal ($\frac{1}{4}$ —2 kg-os) él, a kisebb halakra rá sem néz. Repülés közben figyel a víz színéhez közel úszkáló halakat, majd a vízre zuhan, utána víz alá merülve karmaival ragadja meg a kiszemelt zsákmányt. Az elfogott halat rendszeresen valamelyik, a vízhez közel levő magasabb fán fogyasztja el. A Balaton keszthelyi részén többször láttam a halászsast a víz színéhez alacsonyan repülve halászni. Ilyenkor mindig nagyobb hallal nehezkesen repült a közeli magasabb fák valamelyikére zsákmányát elfogyasztani.

A halászsas különösen a mesterséges halastavaknál, pontyos tavakban káros, ezért ilyen helyeken pusztítása indokolt. Lövésével, vagy 3—4 m. magas oszlopra helyezett csapóvással, amelyikbe friss halat teszünk, sikeresen irthatjuk. Ujabbban a vízbe helyezett riasztókészülékekkel zavarják el a halastavak környékéről. Ülőpóznákat tesznek a halastavakba és azokra automatikusan működő riasztókészülékeket erősítenek, amelyek erős dörrenéssel elriasztják az ülőpóznákra telepedett rárókat. Inkább riasszuk el mesterséges halastavaink környékéről, mint lövjük, vagy csapóvással fogjuk, mert hazánkban már igen kis számban található ez az érdekes és szép megjelenésű ragadozó.

Halpusztító a *barna kánya* (*Milvus korschun* Gmel.) is. Hazánk folyammenti erdeinek lakója, a Duna melletti nagyobb ligetekben és erdőkben mindenütt előfordul. Feje, tarkója, torka fehéresszürke alapon keskeny, fekete-barna hosszanti sávokkal tarkított, melle vöröses-szürke, felső teste barna, farka gyengén villás, csőre fekete, lába és viaszhártája sárga. Március végén, április elején érkezik és október elején elvonul tőlünk. Enyhe teleken azonban még decemberben is találkozunk vele. Fészket a vízszéli erdők és ligetek magasabb fán építi. Zsákmánya leginkább a hal, amit repülés közben kémlel, de elfogja az apróbb emlősöket a nyulakat és a fácánt is, kiűssza a vízimadarak tojásait, felfalja azok fiókáit. A halak közül negyed, sőt félkilósokat is könnyen elcipel. Ezeken kívül meg-eszi a békákat, gyíkokat, kigyókat, nagyobb rovarokat. Rendezett halgazdaság környékén és a halak természetes költőterületeinél nem lehet megtűrni. Oszlopra helyezett csapóvással, fészkenél és lelövésével irtható.

A *réti sas* (*Haliaëtus albicilla* L.) is a halak el-lensége. Nálunk ugyan már a rohamosan pusztuló madarak közé tartozik, mégis, mint káros halellenségről megemlékezem róla. A réti sas a legnagyobb sásfélénk közé tartozik. Földbarna színe farkán fehérbe megy át, erős csőre a fiataloknál fekete, az öregeknél sárga, ugyanilyen sárga viaszhártája is, lábai félig gatyásak.

A réti sas egész Európában otthonos, nálunk azonban már csak egyes helyeken található. Jelenleg Frigyes főherceg sátorhelyi uradalmában és Mohács vidékén levő erdőségekben található legnagyobb számban s ezeken a helyeken fészkel is. Egy-két pár előjön a kalocsai érsekség és báttaszéki uradalom erdeiben is.

Nálunk a réti sas állandó madár s csak közelebbi vidékekre kóborol. Különösen a fiatalok szoktak szét-

széledni egyes területekre. A nálunk átvonuló, vagy télen hozzánk kerülő réti sasok leginkább a Hortobágyon tartózkodnak.

A réti sas a halászatra, vízi vadra és a vadtenyésztésre kártékony, de kevés száma miatt nincs nagyobb jelentősége. Fészkenél, háló- és pihenő helyén lövéssel sikeresen irtható.

A halpusztító madarak legkárosabbja a nagy kárókatona (*Phalacrocorax carbo L.*) Feje, nyaka, melle, hasa fényes feketezöld, hátának eleje és szárnya barna, farka és cvezőtollai feketék, szeme zöld, lába, csőre fekete, a csőr töve sárga. Nálunk a nagy kárókatona régebben nagyobb tömegben fészkel, különösen a Dunántúlon és az Alföldön, jelenleg azonban a vízenyős területek kiszáritásával fészkelő telepeinek száma megfogyott és inkább csak a Duna és Tisza alsóbb szakaszaira szorítkozik.

A nagy kárókatona vonuló madár, március, április hónapban érkezik és szeptember, októberben megy el tőlünk. Igen óvatos, vad madár. Nyakát réce módra kiegyenesítve repül, míg haltáplálékát bukva a víz alatt szerzi meg. Magas fákon szokott éjjelezni és napközben pihenni. A szürke gém, vagy vetési varjak telepén nem egyszer fészkel, de sokszor magas fákon, különösen gallnyélküli fűzfatorzsón készíti fészket, és április elején tojik.

A nagy kárókatona főtápláléka a hal s rendszerint 15—20, sőt 30-cm nagyságúakat szokott a víz alá bukva elnyelni. Igen gyorsan emészt, így naponként 2—3 kg-ot is elfogyaszt. Leginkább reggel és estefelé szokott társaságban halászni s ilyenkor egyesek erős szárnycsapásokkal üzik egymás felé a megriadt halakat. A nagy kárókatona a halgazdaságban a legkárosabb halpusztító és lövéssel rendszeresen irtható. Az új vadászati törvény azonban ritkaságára való tekintettel fészkelési időben április 16-tól június 30-ig kíméletben részesíti. Nálunk ugyanis már annyira kipusztult ez az érdekes madár, hogy fészkelőtelepe csak néhány helyen van.

A halállomány nagy ellenségei a nagyobb gémekek is. Közülük a szürke gém (*Ardea cinerea L.*) a gémekek legismertebb képviselője. Tollai felül hamuszürkék, alul fehérek, a nászruhás hímeknek üstökszerű fekete tarkótollai vannak. Lába barnás fekete, szeme sárga, szeme körüli csupasz részek zöldessárgák, csőre is sárgás.

A szürke gém egész Európában elterjedt és nálunk a folyók mocsaras nádas helyein, a tavaknál mindenütt közönséges. Februárban érkezik és igen későn, októberben, novemberben megy el tőlünk. Tudomásom van arról, hogy egyes helyeken a Balaton körül még januárban is volt néhány szürke gém. Telepesen fészkel és fészket ágakból, nádból, sásból készíti. Főleg halakkal él, de e mellett megeszi a kigyót, békát, a vízi madarak fiókáit és a vízi rovarságot is. A szürke gém a halgazdaságra igen káros, azért lövéssel és dróttal leerősített csapóvasal irtható. A csapóvasba fából kiesztergályozott és fehérre festett tojást, vagy bádogból készült halat kell helyezni.

Kevésbé káros gémféle a vörös gém (*Ardea purpurea L.*). Fejének teteje, bóbitája és nyakoldalain levő sávok feketék, főszíne szürke és rozsdavörös, melle és hasa vörösbarna, csőre sárga, lába vörössárga.

A vörös gém hazánkban és egész Közép-Európában elég gyakori. Szereti a nagyobb kiterjedésű nádasokat és a Kisbalatonon is nagy számban fészkel. Március végén, április elején érkezik, július végén, augusztusban szétszélednek és ilyenkor mesterséges

halastavaknál nagy számban mutatkozik, majd szeptemberben végleg elvonul tőlünk telelni. Egyesek épen úgy, mint a szürke gémekek át is telelnék.

Fészket a letiport nádszálak tetejébe rakja. Tápláléka halakból, ebihalakból, vízi férgekből, csigákból és vízi bogárságból áll. *Dr. Vasvári Miklós vizsgálatai* szerint kevesebb halat fogyaszt, mint a szürke gém. A halastavaknál a vörös gém is károkat tesz, ilyen helyeken mértékkel éppen oly módon irtható, mint a szürke gém, azonban fészkeléskor, április 16-tól június 30-ig terjedő időszakban kíméletben részesül, mert a pusztuló madarak sorába tartozik.

A nagyobb testű gémekek közül káros lehet még a halastavakra a bakcsó, vakvarjú (*Nycticorax nycticorax L.*) is. Fejteteje és háta feketészöldes fémesen fénylő, szárnya hamuszürke, alsó teste és 3 tarkótolla, valamint tarkója fehér, csőre fekete, szeme karminpiros, lába húszszínű. Április közepén érkezik hozzánk és vízenyős, mocsaras helyeken májusban leginkább a vízben levő fákon, bokrokon telepesen fészkel. Egy-egy fűzfán 4—5, fűzfagallyakból és vesszőkből összerakott fészkek is van. Igen óvatos, vad madár. Repüléskor behúzott nyakkal és farka mögül kissé kinyújtott lábakkal, lassú szárnycsapásokkal repül. Szeptemberben eltávozik tőlünk Afrikába telelni. Kisebb halakkal, békákkal, békaálcákkal s a vízben levő rovarsággal él. Ahol nagyobb számban elszaporodik, ott a halállományban kárt tehet, az új tilalmi időt szabályozó rendelet április 16-tól június 30-ig terjedő fészkelési időben védelemben részesíti. A halastavakat látogatókat azonban lövéssel irthatjuk.

Halastavakban némelykor károkat okozhat a bölömbika, nádibika, dobosgém (*Botaurus stellaris L.*). Bagolyszerű tollai sárgák, sötétbarnán tarkóztak, sárgazöld csőre és lába, szeme sárga. Nálunk minden nagyobb mocsaras, nádas területen otthonos és rendszeresen fészkelő. Sokszor áttelel, különben igen korán, márciusban érkezik, de nem egyszer már február végén látható. Fészket nádból, kákából, sásból zsombékon, kákán készíti. A hím párosodási időben nyílt területen, hogy a tojó láthassa a hímét, a bika bögésére emlékeztető hangot hallat. Az erős és messzire hallható hang Mayrand anatómiai vizsgálatai szerint a bölömbika hangizmainak segítségével létesül és nem az előbb felszívott víznek nagy erővel történt kifújása által.

A bölömbika inkább apróbb halat eszik és gyomortartalma *dr. Vasvári Miklós vizsgálatai* szerint kisebb mennyiségben tartalmazta a halat, mint a békát, ebből tehát *dr. Vasvári* szerint sokkal többet fogyaszt, mint a halból. Elfogja ezenkívül az apróbb emlősöket, gyíkokat, gőtéket, piócákat, csigákat és a különböző vízi rovarokat. A bölömbika a halastavakban kis mértékben tehet néha helyi kárt, de ez kis számára való tekintettel elenyésző csekély, így rendszeres irtásáról nem is lehet szó. Az új vadászati törvény április 16-tól június 30-ig, a költési időben védelemben is részesíti. Rendszeres halgazdaságokban helyi kártételéért lövéssel irtható.

A vöcsökök közül a búbos vöcsök (*Lophaethya cristata L.*) halpusztítása figyelemre méltó. Felül szürkésbarna, alul fénylő fehér, csőre vörhenyes, nyakának mellső része is fehéres s fejről rozsdavörös, alul feketével szegett finom tollak gallért alkotva lógnak le, a fejtetőn kétágra osztott fekete tollbúb kifejlődött. A tojó kisebb, de olyan színű, mint a hím, tollpamátja azonban rövidebb, mint a hímé.

A vöcsökfélék között a búbos vöcsök a legnagyobb és legközönségesebb. A vízszéli nádasokban, sásokban mindenütt fészkel. Március második felében, áprilisban

érkezik hozzánk és szeptember végén, októberben megy el tőlünk, de egyesek a vizek teljes befagyásáig meg november végén és decemberben is itt-ott láthatók, sőt egyesek oly helyeken, ahol mély a víz, vagy nem fagy be, teljesen át is telelnek.

Kitűnően úszik és bukik, felrepüléskor, mint a szárcsa kb. 10—15 lépésnyire szárnyával erősen csapkodva fut a víz színén és csak azután emelkedik a levegőbe. Fészket a nádasban, gyékényesben a víztükör felé néző részben náddarabokból, sásból készíti. Fészke vagy szabadon úszik a víz tükörén és valamelyik nádszálhoz van erősítve, vagy nádtorzsára épített. Májusban, júniusban tojik, a kikelt fiókák azonnal tudnak úszni.

A búbos vöcsök leginkább halakkal él, de megessi a vízirovarokat is, így a haltenyésztésre káros es lövéssel sikeresen irtható.

Kisebb récenagyságú a *feketenyakú vöcsök* (*Proctopus nigricollis Brehm.*) feje, nyaka, háti része fekete, fültájékán nyakára húzódó tollpamatja aranysárga, mellének közepe és hasa selymesen fénylő fehér. Ősszel és télen tollpamatja hiányzik. Március második felében kisebb csapatokban visszajön telelő helyéről, míg ősszel, szeptember végén, október, november hónapokban délbre vonul tőlünk a Földközi tenger környékére. Költözéskor kisebb csapatokban a Balatonon és a Kisbalatonon látható. Tavak, mocsaras területek, hináros víztükrű folyóvízi holtágak állandó tartózkodó helyei.

Fészket ritkás növényzet közé a vízre rakja és azt a különféle vízi növényzetből lazán összeszövi. Ebbe a fészkebe rakja 3—5, mindkét végén hegyes, fehér színű tojását.

Kitűnő úszó és bukó, fiai úszás közben pihenésre a hátára telepednek, míg veszély esetén szárnya alá menekülnek s így bukik le velük a víz alá. Halakkal, vízi rovarokkal él és ahol halastavaknál tömegesen fellép, a halállományra kártékonyvá válhatik, így gyérítése lövéssel megengedhető.

A többi nálunk még előforduló vöcsök a haltenyésztésre közömbös jelentőségű.

UJDONSÁGOK — VEGYESEK.

Cápa fog mint fizetési eszköz. A Csendes-óceán szigetvilágában élnek még népek, amelyeknek a pénzegysége a cápa fog. A derék benszülőitek nem nagyon töprengtek azon, hogy az arany, vagy ezüst nem lenne-e alkalmasabb fizetőeszköz a cápa fognál. Egyszerűen csak használták már ősidők óta. Egyrészt azért, mert aránylag kevés volt belőle, nem lehetett könnyen szaporítani, — legalább is a sikeres cápavadász megérdemelte, hogy a rendelkezésre álló pénzmennyiség egyszerű módon megnövekedjék. Végül a cápa fogak tartóssága ellen sem lehetett kifogást tenni. Nagyon jól bevált a cápa fog-valuta évezredekben keresztül. Halat, tojást, házat, asszonyt lehetett mindenkor vásárolni a biztos cápa fog-pénzért éppen úgy, mint máshol bizonyos mennyiségű búzáért, vagy bizonyos számú szörmeért. Vajjon ki álmodhatta volna, hogy ezt a cápa fog-valutát is súlyos válság fogja fenyegetni. Pedig a legújabb híradások szerint ez a válság bekövetkezett és az egész szigetvilág gazdasági életét felforgatta. Állítólag német pénzügyi mesterkedés sodrába került a cápa fog is. A pénzértékrontásban ismert szakértelemmel, nyilván a gazdasági térnyerés érdekében, gyárilag előállított hamis cápa fogakkal árasztották el a Csendes-óceán szigetvilágát. Mégpedig olyan mennyiségben, hogy egy szerencsétlen benszülőttnek mázsaszámra kellene cápa fogakkal fizetni egy-egy napi élelméért. Cápa fog-infláció támadt és most a szigetlakók kénytelenek új pénzegység után nézni.

Felhívás nyíltvízi halászaikhoz. Az Országos Halászati Egyesület közgyűlésének határozatából a múlt havi számunkban közzölt ilyen című felhívásunkra több kézirat *idejében*, (május 1-ig) egy azonban *elkésve* érkezett a „Halászat” szerkesztőségéhez.

Az elkésve érkezett kéziratok nyomdatechnikai okokból csak júniusi számunkban jelenhetnek meg, ami azonban nem jelenti azt, hogy ezen elkészített kéziratok tartalmát az Országos Halászati Egyesület választmánya ne venné tárgyalás alá a június hó elején

tartandó választmányi ülésén, midőn a vitez Szurmáy Sándor báró úr Öccellenciájának a legkisebb méretek, fogási tilalmak, s általában a fajlagos halvédelem ügyében előterjesztett javaslat tárgyában állást foglal. Tehát a május hó elseje után beérkezett kéziratok is céljukat mindenképpen elérik; *a még meg nem jelent kéziratokat a szerkesztő tárgyalás végett a választmány elé fogja terjeszteni*, és azok június hóban meg is fognak jelenni.

Teljesen eredménytelen maradt azonban eddig a múlt havi felhívásunknak a következő része: „Azok akik a javaslat mellett vagy az ellen csupán érveket óhajtanak illetékes helyre juttatni, vagy a javaslat megváltoztatását óhajtják, de észrevételeiknek a „Halászat”-ban való közlésére nem tartanak igényt, leveleiket az Országos Halászati Egyesület, Budapest V., Kossuth Lajos tér 11. sz. II. em. 213. címre lehetőleg f. é. május hó 15-éig sziveskedjenek beküldeni.” E kérelmünket tehát megújítjuk és a levelek beküldésének határidejét május hó 31-éig meghosszabbítjuk.

A nyíltvízi halászok és halászati érdekeltségek semmiképpen sem tehetnek szemrehányást az Országos Halászati Egyesületnek, hogy ott „rölk-nélkülük” határozatot hoznak majd, hogy minő javaslatot terjeszzenek a földművelésügyi miniszter úr elé a halvédelem tárgyában, mert felhívásunkban az is benne volt és itt megismételjük, hogy Szurmáy öccellenciája javaslata mellett vagy az ellen állásfoglalásuk közlésére *mindenkinek alkalmat adunk*, még azoknak is, akik az Országos Halászati Egyesületnek nem tagjai. A választmány minden május hó 31-éig beérkező levelet tárgyalni és mérlegelni fog.

Budapest, 1938. május hó 15-én.

A „Halászat” szerkesztősége.

TÁRSULATOK — EGYESÜLETEK.

Kubikgödörök hasznosítása. A csongrád-szegedi halászati társulat agilis igazgatójának Balló Béla igazgató-főmérnök úrnak kezdeményezésére megindult a társulat területén a kubikgödörök és hullámtéri mélyedések halivadéknevelő telepekké való átalakítása.

A Tisza mentén ilyen ivadéknevelő tavak létesítésének igen nagy hordereje van.

a.) A kubikgödörök halászati hasznosítása ugyanis jelenleg is társulati kezelésben van.

b.) A kubikgödörökben találjuk meg a tiszai hal számára a legtermészetesebb ivási és növekedési feltételeket.

c.) Általában kis költséggel a kubikgödörök gerendáinak átvágása által az összekötöttés megteremthető, úgy, hogy a víz a legmélyebb helyekről is levezethető legyen.

d.) Alkalmos helyen a levezető árkok az ú. n. kicsapók az élő Tiszához kivezethetők és ezeken a helyeken tiltókkal lezárhatók.

e.) A tiltók megnyitásával a kubikgödörök tavasszal olyan árhullámokkal is megtölthetők lesznek, amelyek különben nem öntenék el.

f.) Ősszel a lehalászás alkalmával pedig a tiltók megnyitásával az ivadék minden szállítási költség nélkül lesz a Tiszába bebocsátható.

j.) A területek a Tisza termékeny iszapja folytán igen gazdag halhozamot adnak.

Természetesen ilyen ivadéknevelő tavak létesítése csak olyan helyen indokolt, ahol a kevés létesítési költség mellett megvan a biztosíték arra, hogy az általa vízzáró és így az elszívárgási veszteség minimális. Figyelemmel kell lennünk ugyanis a Tisza közelségére és a nyári kis vízállásra, amikor az ivadéknevelő tó és a Tisza vízszíne között több méter nívó-differencia van.

Nem lehet károsnak nevezni a nagy árhullámokat sem, mert ezek trágyázó hatása pótolni fogja a csatornák tisztításából eredő költséget.

Az ivadéknevelő tavak a nemes halállomány növelését nagyban elősegíthetik anyaghalak behelyezése által.

A csongrád-szegedi halászati társulat első ilyen ivadéknevelő tavát cca 40 kat. hold területen szándékozik berendezni és az előzetes durva becslések kat. holdanként 25—40 pengő létesítési költséget állapítottak meg.

A Tisza mentén ennek a megoldásnak igazi nagyságát az adja meg, hogy ilyen ivadéknevelők igen sok helyen, nagy terjedelemben és a tógazdaságok létesítésénél jóval olcsóbban állíthatók üzembe. A cca 600 km. hosszú Tisza szakaszunkon ha átlag fm.-ként csupán 10—10 méter széles kubikgödört és hullámtéri mélyedést számítunk, úgy 2400 kat. holdat kapunk.

Az ármentesítő és halászati társulatok összefogására van szükség ahhoz, hogy a kitűzött célt a Tisza halállományának növelését és ezáltal egy igen fontos nemzeti értéket gyarapítsunk.

Kontur György
kir. s. mérnök.

Árjegyzés. A Halbizományi és Halértékesítő Rt. és a Zimmer Ferenc halkereskedelmi Rt.-től nyert értesítés szerint *április* hó folyamán a nagybani halárak kilogrammonként a következők voltak:

Édesvízi élőponty...	nagy	1:30—1:40 P
	közép	1:10—1:20 "
	kicsi	0:80—1:10 "
Édesvízi jegeltponty		0:70—1:00 "
	I. oszt.	6:00 "
	II. "	4:00 "
	III. "	2:80 "
Balatoni fogassüllő	IV. "	2:50 "
	I. oszt.	4:00—6:00 "
	II. "	2:00—3:50 "
	III. "	2:00—2:60 "
Süllő	IV. "	2:40—2:60 "
	nagy	"
	közép	1:80—2:80 "
	kicsi	1:60—1:80 "
Harcsa	élő	"
	jegelt	"
Compó		0:90 "
Márna		1:00—1:20 "
Pisztrángsügér		"
Kárász		1:00 "
Fehérhal		0:35—0:40 "
Balatoni keszeg		0:40 "

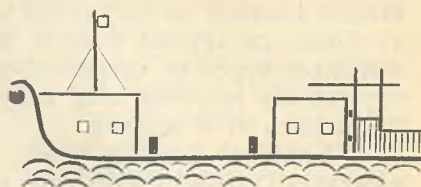
A lap kiadásáért felelős: Dr Unger Emil.

BARTA LIPÓTNÉ
HALKERESKEDŐ

TELEFON.
Iroda: 185—0—71.
Üzlet: 185—5—84.

BUDAPEST, IX., KÖZP. VÁSÁRCSARNOK

**ZIMMER
FERENC**

Halkereskedelmi Rt.

Veszünk és eladunk bármily mennyiségű élő- és jegelthalat.

Központi telephely: IX., Gönczy Pál u. 4. T.: 185-4-48.

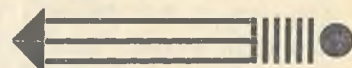
Fiókhelyek: IX., Központi vásárcsarnok. T.: 185-4-48.

V., gr. Tisza István u. 10. T.: 181-6-79.

VII., Garay téri vásárcsarnok. T.: 130-4-48.

Iroda: VIII., Horánszky utca 19. T.: 135-3-39.

Budapest.

HALÁSZHÁLÓ

puha inszég és kötél, hálófonal, parafa-alatt-ság, rebzsinór minden mennyiségben kapható

Adám Miksa Rt.-nél Budapest.

Telefonszám: Főüzlet: IV., Ferenc József rakpart 6—7.
184—3—10. A Ferenc József híd és Erzsébet híd között.

Telefonszám: Fiókhely: VII. kerület Thököly-út 16. szám.
1—85—9—65. A Keleti pályaudvar ind. oldalával szemközt.

Fakátrány

I-a. minőségű minden mennyiségben

POSNANSKY és STRELITZ

Budapest, V., Zsitvay Leó-u. 13. Tel.: 122—829.

HALBIZOMÁNYI ÉS HALÉRTÉKESÍTŐ RT.

A MAGYAR TÓGAZDASÁGOK RT. KIZÁRÓLAGOS BIZOMÁNYOSA

Igazgatóság: Budapest, V., József-tér 8. Tel.: 18-09-21, 18-09-22.

Levélcím: Budapest 4, postafiók 271. Távirati cím: Tógazdaságok.

Telephely és iroda: Budapest, IX., Csarnok-tér 5. Telefon: 18-56-36.

Elárulási hely: Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Tel.: 18-56-36.

Szállítási iroda: Budapest, I., Budaörsi-út 87. Telefon: 26-87-16.

Megvesszük tógazdaságok egész haltermését, szállítunk a Magyar Tógazdaságok Rt. kezelésében levő tógazdaságokból elsőrendű, gyorsnövésű egy- és kétnyaras tenyészpontyot, anyapontyot, minden más tenyészhalat s megtermékenyített fogassüllőikrát.

